

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ludmily Valentové a soudců JUDr. Jakuba Camrdu, Ph.D., JUDr. Lenky Matyášové, Ph.D., JUDr. Marie Turkové a JUDr. Dagmar Nygrínové v právní věci žalobkyně: **K. Ch.**, zastoupená Mgr. Faridem Alizeyem, advokátem se sídlem Stodolní 7, Ostrava, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 15. 9. 2008, č. j. 61 Az 74/2007 - 20,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 15. 9. 2008, č. j. 61 Az 74/2007 – 20 **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Žalovaný rozhodnutím ze dne 31. 7. 2007, č. j. OAM-1-560/VL-20-08-2007, zamítl žádost žalobkyně o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, v tehdy platném znění (dále jen „zákon o azylu“), neboť žalobkyně podle žalovaného neuvedla žádný důvod svého odchodu z Mongolska, který by se dal podřadit pod § 12 a § 14a zákona o azylu. Jediným důvodem, který žalobkyně v pohovoru se žalovaným uvedla, byla skutečnost, že následovala svého manžela, jenž z Mongolska odcestoval, aby se vyhnul obvinění z trestného činu, který nespáchal (tato věc je vedena u zdejšího soudu pod sp. zn. 5 Azs 83/2008; Nejvyšší správní soud kasační stížnost manžela žalobkyně shledal rozsudkem ze dne 19. 12. 2008 důvodnou).

Žalobkyně brojila proti tomuto rozhodnutí žalobou u Krajského soudu v Ostravě, ve které uvedla následující námitky: (1) že její žádost neměla být posouzena jako zjevně nedůvodná podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu, neboť splňuje podmínky pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu; (2) že splňuje alespoň podmínky pro udělení překážky vycestování podle § 91 zákona o azylu, přičemž v rozhodnutí žalovaného výrok o nevztážení překážky vycestování chybí; (3) že v rozhodnutí žalovaného chybí výrok o udělení či neudělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu; a (4) že žalovaný v řízení o mezinárodní ochraně porušil § 3 odst. 3 a 4, § 32 odst. 1, § 33 odst. 2, § 46 a § 47 odst. 3 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení. Dále žalobkyně požádala o ustanovení zástupce pro řízení před krajským soudem.

Krajský soud žalobu rozsudkem ze dne 15. 9. 2008 zamítl. K první žalobní námitce krajský soud uvedl, že se ztotožňuje s žalovaným, že žalobkyně neuvedla žádný důvod, pro který lze udělit mezinárodní ochranu podle § 12 a § 14a zákona o azylu. Ke druhé žalobní námitce poukázal na skutečnost, že ustanovení § 91 zákona o azylu bylo účinné do 31. 8. 2006. Ke třetí žalobní námitce krajský soud konstatoval, že v případě žalobkyně nebyly splněny podmínky pro aplikaci § 14 zákona o azylu, a tudíž žalovaný nepochybil, když žalobu zamítl podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu. Ke čtvrté žalobní námitce krajský soud uvedl, že starý správní řád (zákon č. 71/1967 Sb.) byl s účinností od 1. 1. 2006 nahrazen novým správním řádem (zákonem č. 500/2004 Sb.). V tomtéž rozsudku krajský soud rozhodl o neustanovení zástupce z řad advokátů s odůvodněním, že *„ustanovení zástupce z řad advokátů žalobkyni v tomto řízení nevyžaduje ochrana jejích práv za situace, kdy žalovaný zamítl její žádost jako zjevně nedůvodnou, a kdy žalobkyně netrvá ani na nařizení ústního jednání soudu ve věci.“*

Žalobkyně (stěžovatelka) napadla rozsudek krajského soudu kasační stížností, v níž uvedla důvody podle § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“).

K § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. stěžovatelka zopakovala své důvody uvedené před krajským soudem a uvedla, že Mongolsko opustila kvůli pronásledování své osoby, resp. svého manžela, ze strany příbuzných zemřelého spolupracovníka, které státní orgány tolerovaly. Dále stěžovatelka poukázala na obecně špatnou situaci ohledně dodržování lidských práv v Mongolsku. Podle stěžovatelky tak neměla být její žádost zamítnuta jako zjevně nedůvodná, neboť splňuje podmínky pro udělení mezinárodní ochrany ve formě azylu podle § 12 zákona o azylu nebo alespoň ve formě doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu.

K § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. stěžovatelka zopakovala své procesní námitky ohledně porušení zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu.

Nepřezkoumatelnost rozsudku krajského soudu podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. stěžovatelka spatřuje v tom, že se krajský soud nevypořádal s definicí pronásledování uvedenou v § 2 odst. 7 zákona o azylu, a neposoudil, zda-li je Mongolsko bezpečnou zemí původu ve smyslu § 2 odst. 1 písm. a) zákona o azylu. Stěžovatelka závěrem rovněž napadla procesní postup krajského soudu. Nejprve uvedla, že v její věci nebyly splněny podmínky pro aplikaci § 51 odst. 1 s. ř. s., neboť nebyla řádně poučena o následcích neprojevení výslovného nesouhlasu s rozhodnutím bez jednání po obdržení příslušné výzvy soudu, a přesto soud rozhodl bez jednání. Dále stěžovatelka napadla postup krajského soudu, který nerozhodl o žádosti na ustanovení zástupce samostatně, ale přímo v meritorním rozhodnutí napadeném kasační stížností, čímž ji zkrátil na jejích procesních právech.

Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti popírá oprávněnost podané kasační stížnosti a odkazuje na své rozhodnutí.

Nejvyšší správní soud nejprve přezkoumal formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného rozsudku (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), je podána osobou oprávněnou, neboť stěžovatelka byla účastníkem řízení, z něhož napadený rozsudek vzešel (§ 102 s. ř. s.), a je zastoupena advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Kasační stížnost je tedy přípustná.

Po konstatování přípustnosti kasační stížnosti se Nejvyšší správní soud ve smyslu ustanovení § 104a s. ř. s. dále zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. O přijatelnou kasační stížnost se podle usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publikovaného pod č. 933/2006 Sb. NSS, může jednat mj. v případě, „pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno *zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele*“. Tak je tomu i v projednávaném případě. Kasační stížnost je tudíž přijatelná.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené rozhodnutí krajského soudu v rozsahu vymezeném v § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. a shledal kasační stížnost důvodnou.

Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval námitkami poukazujícími na vady řízení před krajským soudem podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. K takovým případným vadám by ostatně Nejvyšší správní soud musel přihlídnout i bez námítky z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 s. ř. s.).

V žalobě ze dne 1. 8. 2007 stěžovatelka konstatuje: „*Žádám tímto Krajský soud, aby mi ustanovil pro nadcházející soudní řízení bezplatného právního zástupce...*“. O této žádosti však krajský soud nerozhodl dříve než 15. 9. 2008 v napadeném rozsudku ve věci samé, což odůvodnil, jak shora uvedeno.

Tento procesní postup však Nejvyšší správní soud opakovaně shledal v rozporu s čl. 36 odst. 1 a čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 15. 2. 2007, č. j. 4 Azs 454/2005 - 73, či rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 11. 2008, č. j. 5 Azs 97/2008 - 44, oba dostupné na www.nssoud.cz), přičemž svůj závěr odůvodnil následovně: „*Podle čl. 37 odst. 2 Listiny základních práv a svobod má každý právo na právní pomoc v řízení před soudy, jinými státními orgány či orgány veřejné správy, a to od počátku řízení. Svým postupem Městský soud v Praze toto právo stěžovatelce odepřel. Nikoli však tím, že rozhodl o tom, že se jí zástupce pro řízení o žalobě neustanovuje, ale tím, že tak rozhodl až v rozsudku spolu s věcí samou. Tím stěžovatelce znemožnil v případě negativního rozhodnutí o ustanovení zástupce zvolit si zástupce pro řízení o žalobě cestou plné moci a znemožnil jí případně doplňovat žalobu či činit jiné návrhy prostřednictvím osoby schopné kvalifikovaně hájit její zájmy. Právo na právní pomoc totiž neimplikuje toliko právo na – při splnění zákonem stanovených podmínek – ustanovení bezplatného zástupce, ale také povinnost soudu umožnit i zastoupení na základě plné moci. K tomu Nejvyšší správní soud připomíná ustanovení § 35 odst. 8 s. ř. s., podle něhož požádá-li navrhovatel o ustanovení zástupce, po dobu od podání takové žádosti do právní moci rozhodnutí o ní neběží lhůta stanovená pro podání návrhu na zahájení řízení. Městský soud tedy rozhodl o žalobě v okamžiku, kdy ještě neuplynula lhůta pro podání žaloby, tedy ani pro její případné rozšíření (srov. § 71 odst. 2 věta třetí s. ř. s.). Svým postupem tak městský soud porušil i stěžovatelčino právo na spravedlivý proces podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a podle čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (vyhlášena pod č. 209/1992 Sb.), použitelné podle čl. 10 Ústavy České republiky, když jí znemožnil domáhat se stanoveným postupem svého práva u nezávislého a nestranného soudu a upřel jí právo na to, aby její záležitost byla spravedlivě projednána nezávislým a nestranným soudem.*“ (rozsudek Nejvyššího

správního soudu ze dne 15. 2. 2007, č. j. 4 Azs 454/2005 - 73, www.nssoud.cz). Krajský soud pak rovněž zbavil stěžovatelku práva brojit proti rozhodnutí o neustanovení advokáta opravným prostředkem – kasační stížností (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 11. 2008, č. j. 5 Azs 97/2008 - 44, www.nssoud.cz).

Nejvyšší správní soud proto rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě podle ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení. V něm bude krajský soud vázán výše vysloveným právním názorem (ustanovení § 110 odst. 3 s. ř. s.). Bude předně třeba, aby Krajský soud v Ostravě samostatně rozhodl ve věci ustanovení zástupce stěžovatelky. V případě, že stěžovatelce zástupce neustanoví, bude nutné, aby jí ponechal přiměřenou lhůtu k tomu, aby si případně sama mohla cestou plné moci zvolit zástupce, který bude v řízení o žalobě náležitě hájit její zájmy. Dále bude nezbytné umožnit, ať již ustanovenému či zplnomocněnému zástupci stěžovatelky, popřípadě stěžovatelce samotné v přiměřené lhůtě žalobu doplnit, popřípadě – shledá-li to krajský soud k meritornímu projednání žaloby potřebným – k doplnění žaloby vyzvat. Teprve poté bude možno o podané žalobě rozhodnout meritorně. Pokud by stěžovatelka podala v zákonem stanovené lhůtě proti rozhodnutí krajského soudu ve věci její žádosti o ustanovení zástupce kasační stížnost, bude třeba, aby krajský soud vyčkal rozhodnutí Nejvyššího správního soudu o takové kasační stížnosti (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 12. 2007, č. j. 7 Afs 103/2007 - 77, www.nssoud.cz).

Dalšími námitkami uplatněnými v kasační stížnosti se Nejvyšší správní soud nezabýval, neboť dospěl-li k závěru, že řízení před krajským soudem bylo zatíženo vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé (§ 109 odst. 3 část věty za středníkem s. ř. s.), není možné usuzovat na důvodnost či nedůvodnost námitek ve vztahu k takovému rozhodnutí, jestliže výsledkem bezvadného procesu by mohlo být rozhodnutí jiné. V souvislosti s námitkou stěžovatelky, že v její věci nebyly splněny podmínky pro aplikaci § 51 odst. 1 s. ř. s., neboť nebyla řádně poučena o následcích neprojevení výslovného nesouhlasu s rozhodnutím bez jednání po obdržení příslušné výzvy soudu, Nejvyšší správní soud toliko podotýká, že rozsudek krajského soudu nelze ve světle této námítky přezkoumat, neboť soudní spis obsahuje výzvu dle § 51 odst. 1 s. ř. s. ze dne 2. 10. 2007 pouze v překladu do mongolštiny (na č. l. 15), přičemž originál výzvy ve spise chybí.

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne Krajský soud v Ostravě v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 15. ledna 2009

JUDr. Ludmila Valentová
předsedkyně senátu